

DENİM KUMAŞ ÜRETİM ESASLARI, DÜNYA VE TÜRKİYE'DEKİ TİCARET DURUMU

Erdem KOÇ
Çiğdem AYYILDIZ

Çukurova Üniversitesi, Tekstil Mühendisliği Bölümü, Adana/Türkiye

ÖZET

Bu çalışmada genel olarak denim kumaş üretim prosesi incelenmiştir. Denim kumaşlar için iplik üretimi, çözgü hazırlama, dokuma ve terbiye işlemleri hakkında genel bilgiler verilmiştir. Denim kumaşlar için genel değerlendirmeler yapılarak dünya ve Türkiye denim kumaş ticareti irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Denim, denim kumaş, denim ticareti.

THE PRINCIPLES OF DENIM FABRIC PRODUCTION AND THE TRADE POSITION OF DENIM FABRIC IN THE WORLD AND TURKEY

ABSTRACT

In this study, denim fabric production was examined generally. It was given general information about yarn production for denim fabric, warp preparation, weaving and finishing process. The trade of denim fabric in the world and Turkey was evaluated doing general utilization for denim fabric.

Key Words: Denim, denim fabric, denim trade.

1.GİRİŞ

Günümüzde üretilen kumaşlar arasında denim kumaşlar belirgin bir yere sahiptir. 15. yüzyılda İtalya'nın Cenova ve Fransa'nın Nîmes kentinde üretilen pamuklu kumaşın Hindistan'da yetişen indigofera bitkisinden elde edilen indigo boyasıyla boyanması sonucu denim kumaş üretimi başlamıştır. 19. yüzyılda da Levi Strauss tarafından ağır iş elbisesi olarak dikilen denim kumaşlar günlük hayatın içine girmiştir (Nef,1996).

Denim kumaşlar, bugün çok farklı kullanım alanları için çeşitli özelliklerde üretilmektedirler. Denim kumaşının en belirgin özelliği, çözgü ipliklerinin indigo boyalı, atkı ipliklerinin ise doğal renginde yani beyaz olmasıdır. Klasik denim dokuması gabardin olarak adlandırılan 3/1 Z dimi olup, kumaşın yüzünde doku yapısından dolayı çözgü hakim olduğundan mavi renk, tersinde ise atkı hakim olduğundan beyaz renk görünmektedir. Denim kumaşların çözgü iplikleri atkı ipliklerinden daha ince ve daha fazla bükümlüdür. Çözgü sıklığı hafif gramajlı kumaşlarda 24 tel/cm iken, kumaş gramajı arttıkça 27 tel/cm'e kadar artmaktadır. Atkı sıklığı ise hafif kumaşlarda 15-16 tel/cm iken, çok ağır kumaşlarda ise 18 tel/cm'dir (Ayyıldız ve Koç, 2004-a).

Denim kumaşların üretiminde önemli olan ve TSE 2791'de verilen diğer yapısal özellikler şunlardır: Denim kumaşların ağırlıkları 271 g/m²'den başlayıp 466 g/m² ve daha yukarısına kadar çıkmaktadır. Kopma dayanımı çözgüde 356-801 N, atkıda ise 178-312 N'dur. Yırtılma dayanımı ise çözgü yönünde 18-51 N, atkı yönünde ise 13-18 N'dur. Yıkamadan sonra boyut değişiminde gramaj farkı olmaksızın en çok % 3 olması gerekmektedir (TS 2791, 2003).

Denim kumaşlar, yapılarındaki ipliğin çeşidine, kumaş yapısındaki değişimlere göre çeşitlere ayrılmaktadır. İplik çeşidine göre denim kumaşlarda hem çözgü yönünde hem atkı yönünde open-end ya da ring ipliği kullanılabilirdiği gibi çözgüsü veya atkısından birinde open-end veya ring ipliği kullanılabilir. Kumaş yapısındaki değişikliklere göre denim kumaşlarda çözgü ipliğinin mavi, siyah vb indigo boya ile boyanması veya kumaş yapısına elastan dahil edilerek streç denim çeşidi elde edilebilir. Ayrıca bunların dışında denim kumaşları ağırlıklarına göre de hafif, orta, ağır, çok ağır olmak üzere dört grupta sınıflandırmak mümkündür. Buna göre hafif ve orta gramajlı denim kumaşlar gömlek, yelek, bluz, ağır ve çok ağır denim kumaşlar ise pantolon ve ceket yapımında kullanım alanına sahiptir (www.odtex.com, 2003; Ayyıldız ve Koç, 2004-a; Ayyıldız, 2004).

Yapılan literatür taraması sonucunda denim kumaşlarda kullanılan çözgü ve atkı iplik özellikleri, çözgü ipliği boyama ve